

Concentratiecontrole Recente ontwikkelingen

Coöperatiedag
17 november 2005
E.J. Kloosterhuis
Plv. dir. Concentratiecontrole
Nederlandse mededingingsautoriteit

Onderwerpen

Ontwikkelingen op het gebied van
concentratietoezicht:
Europees: wijzigingen 2004
Nationaal: wijziging Mededingingswet

Praktijkgevallen:
Danish Crown - Vestjyske Slagterier
Arla Foods - Express Dairies

Wijziging EU- concentratieverordening 2004

- Nieuwe materiële toets (SIEC-test)
- Introductie efficiency-verweer
- Verwijzingenstelsel versoepeld
- Nevenrestricties
- Organisatie DG-comp

Wijziging Mededingingswet 2006 (?)

- Concentratietoezicht op coöperatieve JV's
- Materiële toets volgt EU
- Efficiency-verweer volgt EU
- Eerste-fase remedies beter geregeld

Wijziging materiële toets

Leidt een concentratie tot:

- Oud: het ontstaan of versterking van een machtspositie met een significante belemmering voor de mededinging
- Nieuw: een significante belemmering van de mededinging met name als gevolg van het ontstaan of de versterking van een machtspositie

Oude toets

Ontstaan of versterking van:

- Enkelvoudige machtspositie (paramount market position)
- Collectieve machtspositie (gecoördineerde effecten)

Nieuwe toets

“Uitbreiding” van de toets ziet met name op concentraties:

- In oligopolistische markten
- Geen enkelvoudige machtspositie
- Geen coördinatie
- Maar wél een significante belemmering van de mededinging

Typen concentraties

- Horizontaal (op dezelfde markt)
- Verticaal (op opeenvolgende markten)
- Conglomeraat (anders)

Horizontale concentraties

- Richtsnoeren van de Commissie 5.2.2004
- Onderscheid tussen niet-gecoördineerde effecten (enkelvoudige machtsposities en niet-collusieve oligopolies) en gecoördineerde effecten (collectieve machtsposities)

Eerste beoordeling

Marktaandelen voor eerste screening

Kans op een probleem als:

- Marktaandeel één speler > 50%, of
- HHI tussen 1000 en 2000 plus >250, of
- HHI > 2000 plus > 150

Herfindahl-Hirschman index

- Som van de kwadraten van de marktaandelen na de fusie en de toevoeging.
- Bijv. 25%, 25%, 25%+25%
HHI: $2500 + 1250 = 3750$

Beoordeling niet-gecoördineerde effecten

- Intensiteit van concurrentiedruk tussen (1)fuserende partijen en (2)andere spelers
- Mogelijke reactie van concurrenten (uitbreiding, herpositionering of juist ‘meeliften’)
- Toetredingsmogelijkheden
- Compenserende afnemersmacht

Kans op coördinatie (1)

- Kan de (stilzwijgende) verstandhouding makkelijk worden bereikt?
- Kunnen concurrenten elkaars gedrag goed observeren?
- Kunnen concurrenten snel reageren (concurrentie 'afstraffen')?

Kans op coördinatie (2)

- Nauw geconcentreerde markten
- Grote mate transparantie
- Homogene producten
- Symmetrische marktposities
- "Afstraffings"-mechanisme
- Geen compenserende vraagmacht
- Geen disciplinerende toetreding

'Non-hizontals'

- Verticale en conglomerate fusies
- Nog geen richtsnoeren van de Commissie
- Belangrijke test-cases: Tetra-Laval en GE-Honeywell

Wijziging EU-concentratieverordening 2004

- Nieuwe materiële toets (SIEC-test)
- Introductie efficiency-verweer
- Verwijzingstelsel versoepeld
- Nevenrestricties
- Organisatie DG-comp

Efficiencyverweer (1)

- Voordelen voor consument
- Fusie nodig om voordelen te bereiken
- Voordelen verifieerbaar en liefst ook kwantificeerbaar

Efficiencyverweer (2)

- *Voordeel* van grotere doelmatigheid moet opwegen tegen *nadeel* van meer marktmacht
- Concurrentieprikkel is nodig om voordeel door te geven aan de consument
- Bewijslast ligt bij de ondernemingen

Soepeler verwijzingenstelsel

- Verwijzing van 'Brussel' naar lidstaat en andersom
- Criterium versoepeld
- Kan op verzoek van de ondernemingen
- Gemotiveerde kennisgeving (form RS)
- Verzoek voorafgaand aan de melding

Nevenrestricties (EU)

- Uitgangspunt is self-assesment
- Beschikking heeft automatische betrekking op nevenrestricties
- Geen beoordelingsplicht Commissie
- Wel op verzoek bij nieuwe of onopgeloste vragen

Wijziging Mededingingswet

- Concentratietoezicht op coöperatieve JV's
- Materiële toets volgt EU
- Efficiency-verweer volgt EU
- Eerste-fase remedies beter geregeld

Joint ventures

JV's onder het concentratietoezicht, als:

- Oud: (1) duurzaam, (2) alle functies van een zelfstandige onderneming, en (3) niet leidend tot coördinatie van de moeders.
- Nieuw: alleen (1) en (2), toetsing mede aan kartelverbod.
(volgt EU met vertraging)

Eerste fase remedies

Eerste fase kon al worden afgesloten met een door partijen aangeboden *beperving* van de transactie

Mogelijk wordt ook formeel *voorwaarden* aan eerste fase goedkeuring te verbinden

Opschorting termijnen

De behandelingstermijn kan eenmalig op verzoek van meldende partijen worden opgeschort indien dat in het belang van de behandeling van de melding is.

Tot slot: inkoopmacht

- NMa visiedocument van november 2004
- EC-richtsnoeren horizontale fusies
- Uitgangspunt: inkoopmacht wordt niet los gezien van verkoopmacht *downstream*; consumentenwelvaart is leidend.

Danish Crown - Vestjyke Slagterier

Feiten:

- Fusie twee grootste slachthuizen in Denemarken
- Inkoopmarkt varkens 47% + 29%
- Sterke binding leden aan coöperatie

Danish Crown - Vestjyke Slagterier

Beoordeling:

- Transacties met leden worden als markttransacties beschouwd
- Uitbuiten leden is niet mogelijk
- Wel: innovatie remmen, keuze voor leden beperken, concurrenten wegdrukken

Danish Crown - Vestjyke Slagterier

Conclusie:

- Door de fusie zou een machtspositie ontstaan op de markt voor de aankoop van slachtvarkens in Denemarken
- Remedies voorkomen een verbod:
 1. Leden mogen 15% aan derden verkopen
 2. Kortere opzegtermijn voor leden
 3. Verkoop van aan slachthuis aan concurrent Steff Houlberg

Arla foods - Express Dairies

Procedure:

- Gemeld bij Europese Commissie 16.4.03
- Verzoek om verwijzing V.K. 15.5.03
- Besluit Commissie 10.6.03 deels goedkeuring, deels verwijzing naar V.K.
- Advies UK Competition Commission en Besluit Secretary of State

Arla foods - Express Dairies

Bevindingen Eur. Commissie:

- Geen probleem op markt voor aankoop van melk (marktaandeel 15-25%) > niet verwijzen
- Levering van dagmelk aan grote supermarkten: marktaandeel 45-55% > Aanwijzing voor *single dominance* > verwijzen
homogeen product, transparante markt, inelastische vraag > stilzwijgende coördinatie (klantenverdeling) is denkbaar > verwijzen

Arla foods - Express Dairies

- Levering dagmelk aan middelgrote afnemers: regionale markten, marktaandeel van 55-65% in Lancashire > kans op dominante positie > verwijzen
- Levering dagmelk aan 'de melkboer': effect op lokale markten die geen wezenlijk deel van de gemeenschappelijke markt zijn > verwijzen

Arla foods - Express Dairies

Bevindingen Competition Commission:

- Zonder fusie zou de positie van Express snel verslechteren,
 - Geen andere geschikte fusiepartners
- > fusie minder anti-concurrentieel

Arla foods - Express Dairies

- Grote supermarkten hebben substantiële inkoopmacht > geen machtspositie
- Middelgrote afnemers in kritische regio's hebben kleinere aanbieders als alternatief > geen machtspositie
- Melkboeren: geen overlap tussen fuserende partijen > geen machtspositie

Arla foods - Express Dairies

Is er dan wellicht sprake van een toename van de kans op afstemming?

- Over prijzen wordt individueel onderhandeld, niet transparant
- Vraagmacht kan afstemming doorkruisen
- Expansie van 'outsiders' is goed mogelijk > geen collectieve machtspositie